

треби полягає у тому, що потреба – це певна взаємодія організму людини із зовнішнім матеріальним світом, яка характеризується фізичною залежністю і характерна як для людини, так і для тварини. Інтерес же представляє собою потребу, характерну для людини як для соціального суб'єкту, тобто потребу, що має соціальний характер. Потреба породжує інтерес, стає його змістом. Інтерес, що сформувався, означає конкретизацію потреби, тобто завершення процесу проходження потреби через свідомість суб'єкта і націленість суб'єкта на певне благо (майнове чи немайнове). Таким чином, потреба є первинною по відношенню до інтересу.

Про те, що має вирішальне значення у договорі – воля чи волевиявлення – у літературі висловлюються три точки зору. Перша зводиться до того, що у разі виникнення спору закон надає перевагу волі, а не волевиявленню (Н. В. Рабінович, В. А. Тархов). Інші вважають, що перевагу слід надавати саме волевиявленню (І.Б. Новицький). Також існує думка, що у всіх випадках має бути єдність волі і волевиявлення (О. О. Красавчиков, О.С. Іоффе).

Безумовно, воля у праві має вирішальне значення, вона є передумовою виникнення права, а будь-яка юридична дія відбувається з людської волі. Важливість волі має і законодавче підґрунтя. Так, договори із пороками волі незалежно від правомірності волевиявлення можуть бути визнані недійсними (ст.ст. 229-235 Цивільного кодексу України). Хоча на недійсність договору можуть впливати і пороки волевиявлення, тому абсолютизувати значимість чи то волі, чи то волевиявлення – неправильно.

Водночас не можна заперечувати той факт, що волевиявлення отримало в законодавстві ширше врегулювання, оскільки має об'єктивне вираження в усіх його проявах та формах при укладенні та виконанні договору. Наприклад, при тлумаченні змісту правочину суд з'ясовує наміри сторін (волю) тільки у тому разі, якщо акт волевиявлення сторін не дає змоги з'ясувати його зміст.

Судова практика свідчить, що при вирішенні справи у рівній мірі враховується як воля сторони, так і її зовнішній прояв. А тому найбільш прийнятною здається третя позиція – у договорі вирішальне значення має єдність волі і волевиявлення.

Вонсович Х.І.

Чернівецький факультет Національного університету «Одеська юридична академія», асистент кафедри цивільно-правових дисциплін

ПРАВО НА МАТЕРИНСТВО – СІМЕЙНО-ПРАВОВИЙ ІНСТИТУТ

З плином часу роль жінки в суспільстві переглядається, тепер захоплення викликають сильні, впевнені в собі, успішні жінки, які можуть не просто самостійно прогодувати сім'ю, а й покласти на свої тендітні плечі величезне виробництво. Але якою б сильною не здавалася жінка в очах

оточуючих, головним її призначенням залишається народжувати і виховувати потомство.

Народження дитини є природною і водночас найважливішою соціальною функцією жінки, яку крім неї ніхто здійснити не може.

Право на материнство є одним із фундаментальних природних прав жінки взагалі і жінки, яка перебуває у шлюбі, зокрема. Природне право, як відомо, існує навіть тоді, коли воно не записано у законі.

Кожна жінка має право на материнство, яке конституційно закріплено і охороняється державою. Однією із основних цілей укладення офіційного шлюбу вважається народження в майбутньому дитини як продовження роду. Реалізація права на материнство та права на батьківство є законодавчим визнанням природного права жінки та чоловіка на статеве життя (Булеца С. Б., Іванов Ю. Ф., Ісвіня О. В. Науково – практичний коментар до Сімейного кодексу України. Станом на 01.09.2011р. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2011. – с.72).

Своє право на материнство одні жінки (їх стає дедалі більше) здійснюють осмислено, відповідально. Шлюбна пара готується до того, щоб забезпечити здоров'я дитини і своє безжурне майбутнє. Для декого вагітність – це випадковість, неочікувана і часом навіть прикра. Трегі вважають народження дитини, навіть незважаючи на лікарські перестороги, сенсом свого життя; інші – порятунком від тяжкої недуги, попри високу ймовірність передачі її дитині у спадок (Ромовська З. Я. Українське сімейне право: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] Зорислава Ромовська. – К.: Правова єдність, 2009. – с.159).

Конституція України не дає ні права на життя, ні права на материнство вона лише закріплює ці природні права людини, встановлюючи гарантії їх здійснення.

Аналізуючи ст. 49 Сімейного кодексу України та інші законодавчі акти, можна дати таке визначення материнства в праві: материнство – це забезпечена законом можливість жінки здійснювати репродуктивну функцію народжувати здорових дітей, належним чином утримувати їх та виховувати в повазі до прав та свобод інших людей, любові до своєї сім'ї та родини, свого народу тощо.

Материнство як правове явище – це врегульовані законодавчими нормами суспільні відносини, спрямовані на захист інтересів матері і дитини, їх майнову і моральну підтримку. Воно включає не тільки заходи державного впливу, а й деякі особисті права жінки як дружини (Дякович М. М. Сімейне право України. Навч. посіб. 2-ге вид. випр. та доп. – К.: Алерта; Центр учбової літератури, 2012. – с.130).

Поняття «материнства» включає в себе і фізіологічний стан жінки під час вагітності, і її соціальне становище. А також її моральний настрій (Сімейний кодекс України: науково – практичний коментар/ Жилінкова

І.В., Антошкіна В. К., Д'ячкова Н. А., Москалюк В. Ю. та ін./ за ред. Жилінкова І.В.К. – 2008. – с.451).

Право на материнство – це можливості жінки у забезпечені комплексу потреб, які пов'язані з народженням, розвитком, вихованням, утриманням своєї дитини відповідно до Конституції та законодавства України (О.М. Гончаренко Право на дитинство, право на материнство, право на батьківство: порівняльний аналіз – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nvnau_pravo/2012_173_1/12gom.pdf).

Зміст особистого немайнового права жінки на материнство становлять правомочності дружини з приводу вирішення: мати чи не мати дитину. З метою охорони здоров'я жінки їй надається право самій вирішувати питання про материнство, саме тим вона має можливість реалізувати право на репродуктивну свободу, яку слід розглядати в аспекті права на життя.

Право дружини на материнство може бути, за нормальних обставин, реалізоване завдяки статевим стосункам з її чоловіком, небажання чоловіка мати дитину або його нездатність до зачаття дитини може спричинити розірвання шлюбу. В свою чергу відмова дружини від народження дитини або нездатність її до народження дитини також може бути причиною розірвання шлюбу. Тут потрібно зазначити, що причини для небажання мати дитину ролі не відіграють. Те ж саме можна сказати і не тільки про небажання, але й про, наприклад, відкладення наміру завести дитину на інший, пізніший час тощо.

Материнство, як врегульовані законодавчими нормами суспільні відносини, спрямовані на захист інтересів матері і дитини, їх майнову і моральну підтримку. Материнство включає не тільки заходи державного впливу, а й деякі особисті права жінки як дружини. Включення в систему особистих немайнових прав права жінки на відшкодування моральної шкоди за позбавлення її можливості народити дитину автоматично відносить кошти, одержані за таке відшкодування, до особистої власності дружини.

Право на материнство як сімейне право, включає в себе також певні обов'язки другого із подружжя. Вагітній дружині мають бути створені у сім'ї умови для збереження її здоров'я та народження здорової дитини. Дружині-матері мають бути створені в сім'ї умови для поєднання материнства зі здійсненням нею інших прав та обов'язків.

Отже, право на материнство – це не тільки сімейно-правовий інститут, а явище більш широке. Зміст цього права становлять не лише сімейно-правові норми, а й норми конституційного, цивільного, трудового, адміністративного, кримінального та інших галузей права.